

CURT GRAMMATICA DE "INTERLINGUE"(Occidental)

ALFABET : latin

PRONUNCIATION : Vocales quam in german/italian. Consonantes : C ante e, i = ts, in omni altri casus quam k (concert, electricitá). G ante e, i = ʒ o dʒ, in omni altri casus = ʃ german (magie, garage). H aspirat quam in german/anglese. J = ʃ francese (journal). S = sonori inter vocales, surd in omni altri casus (rose, divers). Z = ds sonori (zeffir), ZZ = ts (plazza). CH = ch francese o anglese (chambre). Omni altri consonantes quam in italian.

ACCENTUATION : Li accentu tonic cade sur li vocal ante li ultim consonante. La -s del plurale e li finale adverbial -men ne changea li accentu. Li sillabas -bil, -ic, -im, -il es sempre inaccentuat. Paroles ne sequent ti regules porta un accentu scrit. Examples : motor, doctores, linea, fortimen, possibl, críche, anim, regul, buró, sanitá.

ARTICUL : definit li (*le), indefinit un.

SUBSTANTIVE : Null génere grammatical. Li plurale fini in -s (pos consonantes generalmen -es). Ex. : families, patres, muscos. Declination : Nom. : li filio. Gen. : del filio. Dat. : al filio. Acc. : li filio.

ADJECTIVE : Invariabil. Pro motives de eufonie, it posse prender li finale facultativ -i (fidel, felici, grand, sagi). Comparation : plu (grand), maxim (grand), minu (grand), minim (grand).

PRONOMINES :

a) personal : nominative : io tu il ella it noi vu illi
casu obliqui : me te le la it nos vos les

b) possessiv : mi tu(i) su nor (*nostri) vor (*vostri) lor

c) interrogativ : qui ? quel ? quem ? quo ? quel ? quam ? quant ?
quando ?

d) relativ : qui quel quem quo

e) demonstrativ : ti ta to

f) indeterminat : al- (alquá, alquó, alquel, alquam etc.)

g) negativ : ne- (nequí, nequó, nequel, nequande etc.)

h) generalisat : -cunc (quicunc, quocunc, quelcunc,úcunc etc.)

ADVERBIE : finale -men (*-mente).

NUMERALIS : a) cardinal : 0 null, 1 un, 2 du, 3 tri, 4 quar, 5 quin, 6 six, 7 set (*sept), 8 ott (*oct), 9 nni, 10 deci, 20 du, ant, 30 tri/ant etc., 100 cent, 1'000 null etc.

b) ordinal : -esim (unesim, duesim, trisesim etc.)

VERB : Invariabil in relation con person e número. Infinitive -r, Presente

*) Formes colateral (in facultativ usa)

1

e imperative : radical verbal. Passate -l. Futur ya. Conditionale vell.
form de politiesse ples. Optativ mey. Hortativ lass. Participie activ (i)ent.
Participie passiv -lt. Gerundie -nte. Li témpores composit es format med li verb auxiliari har. Forme passiv : med li verb auxiliari esser.

Exemples del formes conjugativ

Infinitive : amar, vider, audir
yo ama (vide, audit)

Presente : yo amat (videt, audit)

Passate : yo va amar (vider, audir)

Futur : yo vell amar (vider, audir)

Conditionale : ama ! (vide ! aud !)

Imperative : ples vider (audir)

Forme de politiesse : vu mey amar (vider, audir)

Optativ : lass nos amar (vider, audir)

Hortativ : amante (vidente, audiente)

Participie present : amat (videt, audit)

Participie passat : yo ha amat (videt, audit)

Témpores composit : tu hat amat (videt, audit)

il es (esset, va esser, vell esser, hat esset etc.) amat (videt, audit)

Passive : ne (yo ne ama, vide, audit)

Negation : Med li partícul interrogativ esque (esque tu ama ?) o med inversion (ama tu ? vide tu ? etc.)

Interrogation : Cardinal prefixes e suffixes

DERIVATION

Prefixes :

des- (contrarie) : desagregabil, desdignar

dis- (movement divergent) : dissociação, discontinuar

in- (negation) : incurabil, inestetico, inactiv

mis- (fals) : misalliantie, misusar

para- (protection) : parapluvie

pre- (ante) : prehistorie, predir, predominar

re- (repetition) : revider, reformar, reproducer

Suffixes :

a) substantiv

(multit, serie, contenida) : colonnade, boccade

(1 collectiv) : plumage, boscage

(2 concretisation de activitá) : arbitrage, plantage

(person caracterisat per exteriori qualitá) : missionario

2

-atu (institution o situation social) : consultu, proletarianu
 -eria (loc de profession) : libreria, juveleria
 -ero (person professional) : librero, lavera, barbero
 -és (inhabitant) : Francés, anglés
 -esse (statu, qualità) : noblesse, finesse
 -ia (land, loc) : Anglia, dormitoria, domina
 -ie (abstract conception) : existentie, providentie
 -(i)tá (qualità) : libertá, sanità, novitá
 *-ion (action, anc loc e rezultate de li) : action, administra-
 tion, union
 *-or (actent person, anc machine) : director, accumulator
 *-ura (concretizat action) : sculptura, reparatura

b) adjectivie

-aci (inclinat) : voraci, mordaci
 -al (general reation) : central, national, industrial
 -bil (possibil) : curabil, audibil, visibil
 -ic (essent) : electric, medicinic, matematic
 *-iv (haveant li efecte) : decorativ, instructiv
 *-ori (destinat a) : organizatori, cultivatori

Nota : Cert prepositional posse anc esser usat quam prefixes : ante (antepenultim), circum (circumstantie), con (conform), contra (contra-dition), ex (excentric), extra (extrapolar), in (invader), inner (international), pro (provider).

REGUL DE WAHL

De omni sistemas de lingue international, Interlingue (Occidental) es li sol quel successa formar omni paroles international per procedes de derivation absolutmen regulari. Li clave de ti performantie jace in li famosi Regul de Wahl quel permisise utilisar li international suffixes -ion, -or, -ura, -iv, -ori (*) sin recurrer a duplic o mem triplie radicas. On posse formular ti regul in maniere maxim simplic quam seque :

Li suffixes -ion, -or, -ura, -iv, -ori es adjuntet che li verbes finient in -ar e -ir al participie passat, e che li verbes finient in -er al radica verbal, intercaltante -l- pos vocal final e mutante li final consonantes d e x in s.

Exemples :

crear :	creat/or, creat/ion, creat/ori, creat/ura
expedir :	expedit/ion, expedit/or, expedit/iv
construier :	construic/ion, construic/or, construic/iv
instituier :	institu/ion, institu/iv, institu/ori
exploder :	explos/ion, explos/iv
adherer :	adhes/ion, adhes/iv
currer :	curs/ori, curs/iv, (ex)curs/ion

FUNDAMENT DE INTERLINGUE (Occidental)

Occidental es li ovre de Edgar von Wahl, russ scientist de baltic origin, nascet in 1867. In su yunesse li studiul Volapük, por Esperanto, de quel il devenit un del maxim activ pioneros. Pos har in van militet in favore del formes quelas li considerat indispensabil, li abandonat Esperanto e eat su propri via, elaborante un sistema sur base naturalistic, in quo il hat esset precedet de pluri altri mundlinguistes, precipe Pirro, Rosenberg e Loti. Pos 30 annus de infragibil labor, il presentat su propri sistema sub li nomne de Occidental.

Quo significa "naturalisme" ? It es tot simplicemen li resultante logic e inevitabil del effortes adaptar li lingue international al exigentias del practica e al besones del potencial usatores. Alquel sistema de lingue planificat posse servir quam mundlingue, si su usa es imposti per mesuras statal coercitiv. Ma ti possibilitá ne existe e va nequande exister. Or, si it es impossibil obtruder al publico quo on ha electet, ne resta altricos quam electer to quo li publico es pret acceptar.

Ti evidentie ha imposti se a omni autores de mundlingue desde li fiasco de Volapük. Omni lor effortes es caracterizat per li conscient abandon del no-stitution per li elementes trovabil in li lingues ethic. Maxim facili por li usatores es to quo ja es familiar a il per li usa de lor lingue matrin, quant-cume complicat it (semblantmen) aspece sur li paper. Esperanto e ido marcavat malgré omnicos ancor sat mult elementes artificial, precipe in li election del afixes quelas forma li base por li edification del sistema de derivation. Apparentmen li tempor ancor ne esset matur por posser victer ti ultim obstacul. It es Edgar von Wahl qui ha apportat li solution del problema.

In Occidental/Interlingue ne solmen li radicas, ma anc li prefixes e suffixes es transprendet ex li lingues natural. E, quo es maxim important : sin sacrificar li regularitá. Nequel de su precessores hat successat - ni mem provat - soluer ti problema in maniere alcunmen satisfactori.

Occidental/Interlingue es, tam in su vocabularie quam in li dominia del fonetica, ortografie e in su grammatical structura, basat sur li lingues romantic quelas, quam heredantes direct del cultura greco-latin, permisase sol li edification de un vocabularie international. Li consequentie de to es que it es immediatmen comprensibil, sin studie preliminar, a millones de persones parlati romantic lingues e a millones de homes con mediat instruction lingual in omni altri paises.

Pos har leet li supra resumma concernent li bases e li structura natural de Interlingue, vu es certmen interessat conosser plu ampli detalies pri ti admirabil instrument de cultura e de communication quel es ti lingue. Ples demandar informaciones e documentacion, adjuntamente un respons-cupon international : Interlingue Institute, CH-1033 CHESEAUX, Svistia.